

A. Christie

Baltijas Semkopis.

Upstelejamēs:

Redakcijas mahjā, Selgawā, Katoku-eelā № 2.
Rigā: Schilling'a, Kapteina un Luhawa grahmatubodis un pee lopmāna Lerchendorff, pilš. Rattu-eelā № 13. Bītās pilsehtās: wijsas grahmatubodis. Uſ laukeem: pee pagasta - waldehn, mahzitajiem, ūlotaageem, 2.

4. gads.

Rigā, tanī 6. dezembrī.

Waffa:

Ar Peelikumu: par gadu 3 rub., par $\frac{1}{2}$ gadu 1 r. 60 f.
Bes Peelikuma: par gadu 2 rub., par $\frac{1}{2}$ gadu 1 r. 10 f.
Par pefubtishanu ar pastu us fatru eksemplari, ween' alga waj ar jeb bes Peelikuma, jamalsä 60 sap. par g. un 35 sap. par $\frac{1}{2}$ g. Sludin aju m u s peenem wifas apsteljamäs weetäg pret 8 sap. par fibku rindau.

Nº 49.

Lihds ar Baltijas Semkopi ik nedelas isnahk Peelikums ar stahsteem ni derigu laika-kawelli; mafsa 1 rub. par gadu, 50 kap. par pusgadu.

1878.

Saimneezibas nodafa.

Nihmiskas fainneebas wehstules fainneekeem un
fainneezehm.

I. Raffis.

Dīshwē pasīhstamais nosaukums „falki” sīhmejahs uš elementa kalzijuma saweenojumu ar sfahbekli; ja faka: nedsesti baki, tad no-prot tikai ar sfahbekli saweenoto kalzijumu: kalzijuma-oxīdu, tamehr dsesti falki nosīhīmē kalzijuma-oxīda saweenojumu ar uhdeni. Bes tam wehl pasīhstams nosaukums „falkis.” Scho wairak islecta ap-sīhmedami ar to daschdāschadus kalzijuma saweenojumus, kā oglu-sfahbu,

Kalkis pasihstams jan no ſenejeem laikeem, dabâ plaſchi iſplatits, loti derigs un to ari daudſlahrigi iſleeto, tapehz nebuhs nederigi, to daudſmas apluhſot tuwali.

Minetais elements falsijums atronahs dabā tikai saweenojumos; iš saweenojuma isschibirs tas, metals buhdams, isskatahs sposchs krahs tam dseltenigi balta un tas ne wiſai zeets, to war ar nasi ſagreest; tapat ſtahwedams tas miſrumā loti nepoſtahwigs, saweenojahs ahri ar ſlahbelli, ar uhdeni kopā tildamis atrauj tam ſkahbelli un ar ſcho saweenojomees atſwabina uhdennabi. Ziadt elements pats ne no lahda ſvara; turpretim ta saweenojumi jo eeweheroatami. Schee saweenojumi buhs zeen. Laſitajam pa dalai gan pasihſtami, bet tas jo labi, jo tad tuwalas ſūnas par minu dabu tam buhs jo patihsamas un derigas.

Is kalka saweenojuneem wiſubeeſchaki fastopam oglu-ſkahbo kalki, las mums parahdahs daschadā weidā; drihs to redjam ſmulds, zaurſpihdigōs kriſtalōs, drihs tam peleka, drihs balta klints iſſlata. Marmors, tihrs oglu-ſkahbs kalkis, paſiſtams zaur ſanu koſcho, balto krahſu, ir weegli apſirahdajams un top pahrdots pee mums par dahrgu naudu; krihts ari oglu-ſkahbs kalkis, bet tam gluschi ſawada iſſkata. Krihta ſalnu loti daudſ, tee ſleepjahs weetahni juhdſehm garumā un to milſigs leelums wehl wairak apbrihnojams tadehlt, fa tee zehluſchees zaur diſhwoneeku darboschanos. Sihki, jo ſhki kufonifchi juheras dibinā eemuhrejuſchees maſās kalka-kiſchaumalinās, ſakrahwuschees augſtā ſaudſes un taydā wiſhē paſchi aprakdamees radijuſchi milſigos ſalnus. Winu meefai waihaga buht bijuſchi loti ſhziini, wina muhſcham loti ihsam un winu waifloſchanahs-ſpehkar ſotu warenam; jo ztadi newar nemas iſdomatees, fa teem, lautſchu gan paſchi til neredsami maſini, buhtu biſis eespehjams iſwest ſahdu milſu-darbu. Zil ſhziini ſchee kufonifchi bijuſchi, to redjam uſluhkođam krihta-gabalu, las tapat plikahm azihm ſlatotees mums iſteekahs ſa no ſinalkeem milteem ſali- pinats; bet ja to apluhkođam ſeni paleelinaſchanas glahſes, tad eeraugam gluschi ko ſawadu: ſmalfee graudini tē pahrwehrſchahs muhſu azihm par ſhlahm kalka-bruninhym, ſuras ſawā laika ſhkee kufonifchi uſ- buhwejuſchi ſew par diſhwes-weetu, un ſuras der warbuht jau pa ne- iſſlaitaneem gadu-tuſkſtoscheem winu iſdehdejuſchahm atleekahm par kapa-weetu. Protams, fa wiſur tur, tur tagad atronam ſchahdus ſalnus, ztahrt buhs bijuſe juhra, las, lamehr ſemis daschadi eelfchfīgees ſpehki zihnbamees ſcho weetu paſehluſchi uſ augſchu, pehzak nometufees zitā weeta.

Tå sauktē koralt darbojās mēsl īšo baltudeen', juhā sehkles un salas buhwedamī. Žik neezigi ari ūhee radijumi buhdami, tee to-mehr dabas-faimneežibā no leela swara. Ja seem patižl, tee ajswelt zeeti juhras-zelus un groja straumes juhā pehz sawa prahā; zeli, kur juhrneeli braukajuschi bes behdu, paleek zaur winu darboschanos sehkstaini un nedrošchi, un daschas ūemes-dalas, kas senak, zaur juhras filtajahm straumehm ūafilditas, bija angligas un apdīshwotas, paleek tadeht, ka salas un pusulas, kas mīnetāja wihsē rādišchahs, ajsitura filtahs straumes, ledainas, tulšchas. Tå p. p. Mechikas juhras-lihtscha ajstru-mīs korali, pagarinadami Floridas pushalu, jo deenās jo wairak ajs-ſposto tureenes juhras-zelu pret seemelu rihteem; tå tad ari juhras-ſtraume un ūafilditais juhras-lihtscha uhdens newar wairs straujot gar

Amerikas kasteem taisni us seemeleem, top nogreesti arweenu wairak us rihteeem un nepeewed seemelu-semehm waijadfiga siltuma. Semestdalas seemelobs nonihksi, ka Greenlandija, kas agrak bijuse labi apdīhwota un islopta, tagad muhshigā ledū un rahda tilai retas atleekas no agrakohs kulturas. Un wijs tas noteek zaur neezigo koraku darbu; schee masee ir zehlonis, furam til ne-isdomajamas sledas.

Oglu-skahbo falki atronam ari dshimneefu faulds, pautu-tshahmalas, gleemeechuh wahkös, dehlu-podinös u. z. — It eewehrojama ihpaschiba oglu-skahbajam falkim ir ta, fa tas, ar uhdeni atschlaaidits, fuhst, ja teek tam flaht wehl wairak oglu-skahbes. Dedenati falki (talgijuma okids) isfuhst par skaidru schlidrumu, ja teem peeleij pa pilnam uhdenu; ja nu schahdā schlidrumā eepuhjsch oglu-skahbi, tad ronahs balta duga, kas ir oglu-skahbs falkis, bet iči duga pasuhd atkal, ja eepuhjsch wehl wairak oglu-skahbes. Ja šhis skaidrais schlidrums brihdi stahw, jeb ja wahra to, tad aiseet pahrala oglu-skahbe un duga ronahs atkal. No tam redjam, fa uhdenu, ja tas ar oglu-skahbi pahrpildinats, ir spehks fawset oglu-skahbo falki. Ta pat newar ne ko manit, waj uhdenu flaht oglu-skahbais falkis, jo ishkata tam swabadas oglu-skahbes flahtbuhjschanā ir tad itin skaidra un zaurspihodoscha, ari eedser tas koti gahrds un patihkams, un tomehr ne satru reis weena alga, waj flaht schahds peemästjums, jeb nē. Ja wahra tahdu uhdeni, tad, fa jau teikts, pahrala oglu-skahbe aiseet is ta, zaur ko oglu-skahbais falkis no uhdenu atschiedamees salrehjahs almena weidā wahramajam traulam gar malahm un dibini un ishoderé tahdu ilgaki isleetatutu traufu fa ar muhea kahrtu. Echo ishoderajumu sauz par kafala-akmeni, un reisahm tas padara deesgan kaunuma; ta noteek ne reti, fa tas fasprahdsina wahramo-katlu. Alas uhdendö gandrihs is katra atronahs swabada oglu-skahbe un lihds ar to ari tani islkusis oglu-skahbs falkis; tapehz warbuht dascheem jau pasifstams minekaas kafala-almens, kas fakrahjahs pa trauleemi, kurdö ilgalu laiku wahra tikai alas-uhdeni; p. p. tehjas-falkös. To deretu eewehrot kulumo maschinu turetajeem, un labaki buhku teem isleetat nostahweju-schos un dugaino dihka-uhdeni, kuru taichu war istihrit waj nu kahschot, waj zitadi fa, un kura netihrumi nostahjahs faklam gar dibinu, ta fa tos war lehti isjkalot, ne fa tertees pee tahdu skaidra alas-uhdena, zaur kuru teem ir it bes paschu wainas war notiit libele. Par echo uhdenu ari fahds wahrods nama-mahsteyn fakams. Osird daudskahrt suhdsamees: muhs' aka zeets uhdens! šhis zeetqis uhdenis ir tahds falku-uhdens. Wahrit tani pahschtschu labibu, fa firnis jeb pupas, jau neder ne pa wifam; tos tad mihius ne kad nedabuhs. Tapat drahnui-masgashanai tas ſlits, jo seepes tani neputo bet ſalihp drahnā un peelesina to; te daschads ſliltum: ſlahde par seepehni, drahnas gruhiti dabut tihras, un beidsot pletejot dabon guischa drehbe dselementis plekus, kas zelahs zaur to, fa seepju atleekas, kas drahnk eelegejuschos, ſafwiliit no karstahs dselses. Tahdu falku-uhdeni war lehti pasiht, jo ja tam peeleijs kahf tihru, zaurspihodoschu seepju-uhdeni, tos tuhdat dugo. Wifas tahdas buhchanas der labak isleetat ipes-uhdeni, un ja tas naw dabonams, tad wehl labaks lectus-uhdens, tadeht, fa tani no falka nam ne ünos.

(Uf preetschu beigums.)

Wispahriga dafa.

Par Latveesku tagadejo literaturn.

1.

Ar tāhdu wīrsrāstu Ulmana f., Walfas (Lugāschōs) māhītājs, ir sa-
zerejīs un eeksh „Baltische Monatschrift“ *) līzis nodrukāt pagaru rāstu,
kura winsch ušnemahs īpreest neween par Latweeshu tagadejo literaturnu,
bet ari pa wīsam par winu garigo dīshwi un attīstības zenteeneem.
Lai muhsu lasitāji pāschi vahrleesinatos, kahdā garā un ar tāhdu no-
luhku Ulmana f. Latweeshus ar ūho ūsu gara-raschojumu nperejīs,
tad mehs to pāsneegsim pēhz eespehjhanas wahrdū pa wahrdam.

^{*)} „B. M.“ ir laikraists, kas Wahnu valodā išnakt Rīgā, mehnesha sejumās.

Wimana f. ussahk:

„Ko tauta laža? Šis jautajums jaunalos laikos, laikam gan
sozialistu jutumu dehl, atkal šurp un turp Wahzijā ir pehtits. Newis
ar netaisnību pa leelai datai dod wainu tai newefeligai bārbai, to ar
dsesszelu- un ziteem tahdeem neku raksteem pasneeds un kas deemschehl
Wahzijā gandrihs wairak išplatijus chees, ne kā sawā pirmajā dīmtenē
Anglijā, ka atīshchana par ihpaſchuma-peederumu, waldibas waru ic.
pee strahdneku fahrtas ir gluſči fajaukti, un nu mēkļe lihdselkus, ka
ſeho launumu waretu nowehrſt. Un it kā nebūt nesūn, vaj walstij,
vaj baſnizai jo labaki peenahktos un buhtu eespehjams, tahdahm fa-
maitadamahm domahm pretim strahdat, til pat māj ari ſin, kā buhtu
apgahdajama un kas lai apgahdā laiſchanas-baribū, kas tautai atnemtu
patiſchhanu laſt romantikas ehnas karikaturas, kā tāhs brunineku- un
laupitaju-romānds, kriminal-stahſtis un spolu-paſakās parahdahs, un to
pee tam ari pamahzitu un eepreezetu. Ka ſapeku-grahmatinas un uſ
Deewa bijaschanu paſklubinadami ſtahsti til pat māj atneſs labuma, kā
zeemu-ſtahsti un strahdneku-romāni ar Schulza-Delitscha paſchpalihbō-
ſchanahs-zenteeneem, ir pilnigi peerahdits. Tahdas grahmatinas un
tahdus ſtahstus nelāja. Tauta nomana nodomu un ſanihki. Tikai
rahmi iſplatahſ tautā wiſadi iſdomajumi, kas iſzelahs augſtakſt, mahzitu
kaufchu fahrtās. Kad wini tur augſham ſen jau atīhti par nepa-
reifehmi un ſen jau pahrſpehli, tad wini tikai wehl zaur ſawu praktisko
nepateesibu un ſamaitadamo ſpehli ſtrahdadamu Kaufchu pulkā ja-
iſnihzina. Un zil mas tee, kas augſtakſt mahziti, ar wiſiem puhlīneem,
ar wiſu iſtizigu un nopeetnu darbu war palihdſet pee winu wefeligas
iſſtrahdahchanas, to waijadsetu wiſeem teem, kas nepeerahditus ſiniſkus
ſadomajumus tuhdal zenschahs tautai padarit pebz mutes, kreetni pa-
preekſchu noſwert, kā lai nerastos aufas-plauja pebz webjainas ſehſtas.“

„Un fā ir pee mums? Ko muhsu tauta (laudis) laša? Waj ari wiñai zaur literaturu (rafsneebu) draud ſamaitačhana? Waj war un fā war to nowehrst? Tee nūdeen ir loti ſwarigi jautajumi. Jo ſwarigaki tadeht, ka libds ar ſkolas mahzibū ari alaſh jo wairak peenemahs neween laſiſchanas ſpehja, bet ari waijadſiba pehz laſameem rafsteem. Es gribu mehgınat, ſchini rafſia uſ ſcho jautajumu atbildet un man ſchi noluhtka deht waijadſehs drufzin tahlak atſahlt un wiſpirms rahdit, ko par Latweeſchu literaturu fauz. Jo muhsu tauta (laudis) pa leelakai dalai ir tee Latweeſchi jeb runā un laſa pa leelakai dakai wehl latwiſki. Waj tad nu teem Latweeſcheem pateen ir paſchu literatura? Newaru leegt, ka ſchis jautajums man drufzin galwu lauſa un ka es iħsti nebuht neſlu, ka uſ to atbildet. Ja jautatu: Waj ir Latweeſchu rafſneeki? tad man bes ſchaubischanahs buhtu ja-atbild: Ja! Bet tad zif ne zif jeb ari loti dauids Latweeſchu waloda rafſtis un drufats — waj tad jau ir literatura? Uſ to jautajumu: waj ir originala leezibas, ka iħsti latwiſki kahdi gara darbi paſtrahdati? man atkal buhtu ja-atbild ar Ja! Latweeſchu tautas-đseesmas uſ wiſu wihiſi ir taħda leeziba, bet, taħs tikai tad eestahjabs literatūrā, tad taħs teek fakraħtas un drufatas. Tadeht atstahfim ſchim briħſham pee malas to jautajumu, waj teem Latweeſcheem ari ir patſtaħwiga paſchu literatura jeb nē, un atlauejet, ka es Zums rahdu, kahdi ir Latweeſchu literariskee darbi. No tam redfeſim, waj un kahdā fina meħs pa wiſam waram runat no Latweeſchu literaturas. Weena latwiſka literaturas weħture tatħcu ir (B. Dihrika: Raffneebi gan

skan pahrtulkota: Schriftstellerei [schrifstneeziba]. Ka faralstītājs newis kā gandrihs wīsās zītās valodās Latīnu litteratura naw leetajis, bet mihtaki sawu pašcha wahrdu ir isdomajis, leefahs aizrahdit us to, ka ari winsch [D. f.] to apīshmejumu „literatura” par padauds augstu turejis) un tai patei ari ir eedalischana pehz 4 laikmeteem. Es to grahmatinu, faut jo tai ir daščas wainas un skruhweta waloda, waru wīseem ewehlet, kas grib pahrredset, kas senak ir pastrahdats. Kad tāni beidsamais laikmets teek nošaukts par „brihwēstības periodu,” tad tas gan nebuhs tā saprotams, it lā no ta laika buhtu eesahku fehs Latweeschu pašchu brihwa literatura, — nebuht nē — tas sīhmejabs tikai us semneelu (Bauern) atlaischanu us brihwibū, no kurās Dīhrīkis domā, ka ta tuhdal Latweeschu literaturas jaunu attīstības laikmetu esot nobinajusi. Tikai jalasa tee wahrdi Dīhrīka grahmatinas pahrskātā, tad tuhdal redsehs, ka lihds ūcham 4. laikmetam tikai preeſch Latweeschēem, bet newis no Latweeschēem rakstīts. „Neredīgs Jūdrīkis“ ir tas weenigais un pirmais Latweeschu rakstneeks, kas pee tam tapat kā nelaika Wolframs fon Eschenbachs ne pats naw pratis rakstīt. Wina basnīkungs usrafstīja wina dseijs (Gedichte) un līka tāhs drukat. Ari beidsamais laikmets usrahda vīrīns tikai Wahzu wahrduš, un tee Latweeschī, ko tur peemin, ir tikai pahrtulkotāji. Es gan it labi finu, ka tautas pa leelatai dalai newar leelitees ar pašchu literaturas patstāhwigu attīstīšanos, bet ir dabujusčas no ahreenes, no kahdas augstāki attīstītās tautas pirmo pamudināschanu, un zaur no tāhs isdariteem tulkojumeem sawu garu pamašam barojuščas us patstāhwigu, sevīšķu darbosčanos, bet tikai tad eeguhsees teesību, šhos preeſchlaifus literaturas wehsturē ušnemt, kad behrns, no ūwescheem behrnauteem atšabinats, wairs naw saisihs pee auklejas preeſchauta bantehim, bet stāhs us pašcha kahjahm un uſšahl sawus pašcha zelus, kad bēz lihdsības runajot, pašchu rakstneezības darbi tautas mahzības stahwokli atspogułodami un ūkmedami, pastāhw un war pastāhwet us to teesību, ka wina (literatara) ir lihdsīga mahzītu tautu literaturahm, ka winai pēnahkahs tāhm blakus nostahtees un palihdset pee wīsās zīlwezes nerimstosčas attīstības. Ka Latweeschu rakstneezība ari Dīhrīka grahmatas beidsamā laikmētā ūcho stahwokli wehl naw ūsneegusi, to peerahda grahmatas beigas (atſkats). Waj wina to tagad ūsneeguse? Jo noslātamees us to pulku Latweeschu grahmatu, ko drukā, us to awīšču pulku, us Latweeschu drukatawahm un grahmatu pahrdotawahm, us to pulku Latweeschu wahrdu, kas us grahmatu wīrsrafteem un apakš teem raksteem awīščes stahw; ja redsam Rīgā latrā ūshri tos milšigos Latweeschu ūludinājumus, teatra- un konzertu ūludinājumus, — tad zelahs tas jautajums: Kahda wehrtē tam wīsam? Ka wīs tas tik ahtri nahzis? Ka ta tauta tik ahtri usaugust, ūchi bauvu- un strahdneeklauta, kas nesen wehl wīswairak neprata rakstīt un lašīt, iš kurās wehl nesen ik fatrs, kas bija pakahpis lihds ligera weetai jeb amatneelu kahrtai, bija preezigs, ka tas zīk ne zīk wahzīski prata bulduret (radebrechen), sawu wahrdu no „Dīhsolīng“ pahrwehrīt par „Eiche“ un wīsus Latweeschu puteklus nokratidams kā „Wahzu vihrs“ Rīgas eelas miht.“

Scheit Ullmana f. druszin atpuhschahs, „draugi“ winam fazijuschi, lai winsch sawus spreediumus stutejot ar ihpascheem peesihmejumeem. Scho padomu winsch atron par loti derigu un pee Øsolina alias Eiche nosehdees, eegreesch tam misä schahdu

Sadſihwe un ſiniba.

Medijums. (St. lp. 394). Lahschus medit now neela leeta; waijaga gaisches azis un stipras duhschus, un ja reis gadahs, ka lahzis tewi ar jawahm lepahm mihligi aplampj, tad drosgji waris assault: „pagalam!“ Kreewu semneeli to it labi fina, bet tas winus nekawé, lahtscha-lungam meschá pee ahdas leetees, lai gan wineem ne reti titat weens erozis, pagarisch schleehps rold. Té jarahda, to wihra duhicha un wihra welliba eespehj, un teesham lahtscha medineeli, weenteefigj semneeli, ir neween duhschigi un weissi, bet wineem ari waijaga wingruma un spehla. Ir wihireem gods, ka lahzis jamedijuschi. Jo leelatas tahs breamsas pee medishanas, jo leelaks tas preels, jo leelaks tas gods, tad lahzis gar semi steepis.

Kam gadahs rudenjs jeb seemas walara lahdā Kreewu zeemā buht, tas sem-neelu istabā eegahjis lai pallausahs, lo wetschi sawai jaunai audsei stahstā par biju-schahm lahtschu medischahbm, un winsch-dabuhs brihnuma leetas dsirdet. Wetschi mehds sawus stahstus ussahkt: "Bija zitadi laiki, beheni, tad mehs wehl lahtschus medi-jahm" un tad stahsta un stahstā un nepeetruhls lo stahstā.

Paslaicamees us jaou bildi, tad redsam, ta muhsu duhchigem medineeleem bijis
brangs medijums, jo tschetrem wihereem ir so steepi, lihs lahischa-papu us mah-
jahm dabuhs.

Social organization

Ijhu vahestku par Afganistanu mehs jan dewahm sch. g. "Velt. Sem." 38. numuru, lad starp Anglu nu Afganistanas waldbahm sahla rastees politiflas faburjanahs. Tomehr tagad, lur pa tam no ijschim politibahm faburjanahm farisch iszehlees, lastaji warbuht wehlees jo plaschals finas par scho walstiu. Tadehl tad nu ari mehginafim taybas pasneegt, zil to par waisadfigu atsifstam un zif mubhsu knapä ruhme to attauj. Afganistanas robedshas ir: pret semielem Turkestanu, pret rihtere Preelsh-Indija, pret wakareem Persija un pret deenwidweem Beludzhistana. Semje ir 10.000 kvadrat-iuhdschu leela, ar andribs 6 milii, eedchwotaiju. Los andihswo

tahs pеezas gubernas Kabulistanu, Hesaru, Horasanu, Afganu-Turkestanu un Sistanu. Віша Афганістана із аprobefchota no wіsahm pušehm zaur augsteem falnem un pret wafareem gaur tukhneši, ta ka tai no ahreenes iz gruhti peelkucht. Ari seines widujis iz fal-nainsh, tur issteevjahs Hindukusch un Solennana falna-strehki, las klimatu te padara loti daschadigu, ta la schini semitѣ atrodams karstaіs, widejs un aufstaіs klimats. Zaур to tad ari Afganistana laukhaimneeziba naw misur weenada, ta p. peem. Kabu-listanu itin labu rasch' panahk no lweesheem, meescheem, ausahm un rihsj, tur pretim Sistanas nn Horasas eedishwotajeem alez tilai knapa pahrtlichana no lopkobipas. Afgani wed ari itin brangu andeli ar Indiju, is kureenes mini ewed Angku prezes, fa doschadus audumus, auturu us indigo, un isived feltsi dsefsi sigrus un lopakdas.

Dabas dasħadiba ari atspogu lo jaħo, un iħovej sej̊i, bixx, jaġus un is-paġu. Afganis ir-peżżej meejas buhnes kipps un is-peħġijs ur lai gan minn sej̊i nam staista, patiħlaka, tad tomehr no taħbi noredsama u sziġi tiba, nopeen tiba un apdomiha. Seewieejhi turprettu ir-koti staista. Savas teħwijs godu Afganis tura par wiċċah leetahm augħstaku un ja-tas top aifslaris, tad-winjiż ir-gataws to aifstaħt li ħids beidżsamai aqins pilitei. Tapat winiż ari jaġu feewi muhlo un zeeni, jaur koo tas no ziteem deenwidnekkem is-sħkiraħ. Aġġar waloda peeder ppe Indo-Germanu walodahm un li ħidsiñi jaħo, pa-dalai Persefusu un wezzi Sanfrita walodai, bet tani ari dašċi Krabeesħu wahed iċċi aktar tura rokku fil-hnejja minni ari is-leet.

Tautibas pehz Afgani ari ir koli daichadi. Jihstenu Afganu ir pee 3 miljonu un tee sadalahs 405 zilts, no turahm 128 par Pakteem top nojsaultas. Afgani pašči leezina, ta wini zehluchees no Šikhdu zilts, tomehr daschi etnografi (sautas pehtneeli) pee tam ſchaubahs. Wina walboscha tiziba ir Islam (Muhameda tiziba), tomehr ta no Islam ari daschā ſinā atſchikrabs. Galwas-pilſehta, kur emirs dſhwo, ir Kabul a 60,000 eedſhwotaju. Zuras leelatas pilſehtas ir Kandahara ar 50,000, Herata ar 45,000, Maimena un Balcha ar 17,000, Hasnija, Andluja un Gulma ar 15,000, Dschelalabada, Duschala, Kale-Hilſaja un Scheit-Nasura ar 10,000 eedſhwotaju. Afganu lara-pehks ſastahw ihpašči ki militschu-armijas, 90,000 jahneelu un 60,000 lähneelu, tas lara-lalik ſaſauzami. Stahwosch spehks, tas ihpašči gwarder top iſteetati, ir pehz beidsamā ſastahbijuma 12,000 jahneelu, 8000 lähneelu un 40 leelqabalu.

Lecialees geetolschijit: pret makareem Heraata un Hera, pret seemeem Majmene, pret rihtem Djchelalabada un Rabulas zitadele un eelschsemé Hafnija un Kandahara.

weeschu awisehni pa dauds skafotees un no tahn turot, fa winahm efot leelaka spehja tautu lozit, ne fa winahm ihsteni ira. „No winu netaisnahm finahm,” Ulmana f. sapihzis eesauzahs, „ko winas finadamas un tihjcha prahtha laisch laudis, mehs eemantosam netaisnu, pa dala padauds labu, pa datai pa dauds skiftu atspihdumu par Latweeschu domashanu, zeribahn un bailehm, mihlestibu un eenihdechanu, aissprecdumeem un spreduemeem, par winu zihnischanos un zenteeneem pilsehtas un semē.” Scho maldishchanos winsch ari gribot pahrlabot. Ar to winam pee „Eiche” peeteek, jo nu winsch atkal brauz pa ussahktu zelu un faka:

„Kas tos Latweeschus mahzijis lasit un rafst, kas wineem skolas buhwejis un winu behrus pret wezako gribu skola speedis, kam wehl tagad wijskolas buhshana roks un kas to ar laizigem un garigeem lihdskeem alash jo wairak fefmē, tas naw ne kahds noslehpums. Tee ir muhsu jemes muischneeki un basnizkungi.“

Peesihmejums 2. „Tas pateesi un nideen wehl arweenu tā ir. Tee Latweeschu paſchi wehl naw ne weenas weenigas skolas dibina juſchi, nedz pilsehtas, nedz ari uſ semehm (lauf-pagastds). Preesk studentu stipendijahm wini krahjuschi, bet pat ari ta weeniga augstaka skola Bez-Peebalgā ir tikai paplaschinata draudses-skola*) un zik man (proti Ulmana f.) sinams ta weeniga, ko ta Latweeschu draudse no brihwa prahtha palihds usturet. Ja reisahm ari zitur kur tam lihdsfigi zenteeni ir parahdijschees, tad tee miswairak ir sadragajuschees pee ſihfta naudas-maka waj ari pee tahn domahm, ka pee weena jeb otra tahlakas iſglīhtibas aba tikai Wahzu skolas spehji paſneegt ar ko peeteek un tadehk behrni zik agri eespehjams tanis jaſuhta. Igauni ar fawu Kalewipoeg-skolu Bejenbergā un ar nodomato Aleksandra-skolu Latweeschem ir preeskā. Un ari jau pastahwoſcho skolu mihlestiba un ſekmehhana parahdahs miswairak tikai awischtu niſnā kritikā un daudsreis netaisnā plahpashanā. Kas kahdu reis kahdu skolas-konventu kaut kur us semehm peedſhwojjs, tas ſinahs, zik gruhti nahkahs, ari jeb kuru iſdoſhanas attauschanu preesk skolahm jeb ſkolotajeem zauri dabut, pee kuras ſemnekeem japeedalahs, — zik gruhti nahkahs wiſus behrus us ſkolu aifdabut, ſtrahpes-naudu par bes eemeſla noſawetahm ſkolas deenahm peedſiht, tahnus ſkolas-wezakos dabut, kas fawu amatu ihsti uſtizigi walkatu ic.“

Bet waj tad ta tagadejā (Latweeschu) literatura, ſchi platpehdu daudsraſtischanā (breitspurige Bielschreiberei) ari ir ſawu zenteenu ihſtas anglis? Man ja-atbild: nē. Ko wiſu ta partija, ko ſauz par „Jaunlatweeschu“ partiju, pagehr un zik taisniba jeb zik netaisnibas wiſai, to pagehrot, — tas man tē naw ja-iſmellē un ja-iſpreesch. Waj wiſai kahda teesiba, kad wiſa ſaka, wiſa tauta efot aif winas, ari tas man naw ja-iſmeklē. Bet to ſlawu es ſchaj partijai gan ne-waru leegt, fa wiſa ir radijuse to tagadejo literatura un par to ari aifmalkā, un fa wiſa, zik tas zaur literatura eespehjams, tautu tura ſawā warā (beeinfluſt). Un tomehr un aba tadehk es ſaku, fa Latweeschu literatura wehl arweenu na w Latweeschu literatura un fa wiſas wehrtibū nedrihſt apſpreest pehz wiſas wairuma. Kad ſenak tas ſweschais, kas Latweeschu walodā iſnahza, ſkuwa rafſtis un drukats, tikai no weenigas puſes ſkuwa paſneegts — un es gan drihſtu ſazit no labas puſes — tad tagad tee paſneedſeji ir ſimukahrtigi wairojuschees un fam ſchi pahrwehrchanahs dara preeku, tas naw ihſts draugs Latweeschu tautaj un wiſas literaturai.“

Aſfinis, fa Latweeschu tautai un walodai efot pilniga eespehchana, ſawu paſchas literatura dibinat, Ulmana f. peesihme, fa Juris Allunans, Juris Neikens un Jekabs Swaigsnits efot tee weenigee ihſtee Latweeschu rafſtneeki, un fa tikai mas Latweeschu rafſtneku wiſu pehdās tahlaki gahjuschi, — „pee tam ir Jaunlatweeschu partija wainiga, kas ar wehjo-pahrneemi pate ko gribedama paſtrahdat, us nopeetnu, ſinifku darbu walas neturedama, gan paſpehji noleegt un nopeot, bet ne fa laba uſzelt, un tadehk panah ſawas paſchas tautas ſagroſchanu jehgā (Verbildung), kur maziba buhlu bijiſi meetā, un wiſas walodas ſamaitachanu un iſpoſiſchanu. Schis partijas waronis, atſpaids un dibinatajs, ja ari ne tas weenigais, tad tafch ſas leelakais un eewehrojamais, ir Kronvalda Atis. Bes ſtrihdu-raſteem (pa dala wahziski) un bes ihſeem omiſchu artikeleem wiſch ir tikai mas rafſtis. Tadehk jo wairak wiſch darbojabs perſonifka ſadſhivē fa dediſgs runatajs un agitators. Pee Latweeschu walodas tahlakas attihſtibas wiſch naw ſtrahdajis, bet uſdriftſtejees mehgınat, zaur jaunu walodu radit jaunu, prahtha eedomatu Latweeschu tautu, brihnuma-radijuum iſ wiſu ſawu darbu pelneem, — mehgınajums, ko garigi apdahwinats jauku domu twarſtitajs (Schwärmer) wareja uſſahkt, bet kuram nebijsa iſdotees, tadehk fa tam truhka wehſturiq pamatu. Ja Kronvalda Atis buhlu bijiſi ne-eewehrojamais zilwels, wiſa darbs buhlu nomiris ſawā ſmeellu teesā (Lächerlichkeit). Bet tadehk fa wiſam bija dediſgas runaſdahwanas, ar kuru wiſch ir ſewim eerunaja, fa wiſch efot ſuhtis ar ihpaſchi uſdewumu, wiſch ir padarijis nedſeedejeamu ſajukſchanu. Mehs wiſam newaram leegt ſawu zeenijchanu, bet ari nē ſawu noscheloschanu. Pateen, ja wiſch wehl reis ſpehju noſtahees ſtarp diſhwotajeem, wiſam

*) Zeram, fa Bez-Peebalgas zeen, ſkolu preeskneeziba uſrahdihs, zik U. f. ſcheit taisniba, zik nē.

nebuhtu preela par teem, kas ſewi uſluhko par wiſa mahzelkeem un wiſa darbu turpinatajeem. Kā wiſch ſchlauda un fa wiſch ſpauj, to tee wiſam noluhkojuſchi (abgeguckt) — bet ko wiſch bes tam gribija panahkt, tam aba nebijsa diſhwibas- un darboschanahs-ſpehka. Ja wiſch gribija radit jaunu un glihtu (edle) walodu — to newar noleegt — tad wiſa pehznahkamee iſrahda ne-eespehſchanu, tahnus ſeepju-puhſlim dot pastahwibu zaur to, fa wiſi to jauno mehgınaja potet us to wezo. Bija noluhkots, Kronvalda „mahzito“ walodu ſaweenot ar tautas-walodu. Un ne ar to wiſi nebijsa meerā, Kronvalda jaunu (iſgudrojumu) nemt — nē — ſatrs gribija pats Kronvalds buht. Ko wiſch war, to es ari waru! Un nu ſatrs atrada ko jaunu, lai nu buhtu wahrdu radischan, jeb ortografijs ſikumi, gramatikas ſiki (Spizindigkeiten), jeb zitahm walodahm atnemti ſikumi, ſakamwahrdu, wahrdu groſijumi, atwasinajumi, un pahrzebla wiſu to us wezajo tautas-walodu, ko wiſi neudrihſtejahs atſtaht, lihds iſzehlahs ſapuvis pods (olla podrida; laiſt olja p. Ulmana f. gan ſaka olla potrida), ta bes gahričas un nebaudams, fa tas, kas ſinifki latviſki ſaprot, par to ſmeijahs waj raud, fa eekriht, bet godigs Latweetis, kas zaur laiſchana grib mahzitees un laiku pakawet, ſawu brilli ſlauka un ſlauka, azis brauka un brauka un ne fa ne ſaprot, jeb ſaprot nepareiſi.“

Peesihmejums 3. Tē U. f. pamahza, fa Latweeschu waloda pahrlabojama. Filologeem tas warbuht ir eewehrojamis, ſawus ſitus ſaſitajus mehs gribam paſargat no tahnahm diſlahm, ar ſchulti jauk-tahn mahzibahn.

„Waj tas pa dauds ſazits?“ jauta ſakarſejees Ulmana f. un tad gehrē fa gehrē „Jaunlatweeschu“ literaturu. Weens rafſtot ſchō, otrs tā, weens ar Wahzu, otrs ar Latinu burteem, weens ar padauds ſahrtas wahrdeem, otrs pa wiſam bes teem ic. Un ja kahds nonemotees, kahdā ſkolas-grahmatā ta rafſtit, fa ſauta runā, tad tahnus nabad ſi nam pahrmetot ſliktu walodu.

Peesihmejums 4. Weena kritika, ko U. f. par kahdu grahmatu ſaijjs, eijot wehl tahlak un ſauzot tahnus walodu par „bauru walodu.“ „Also,” atſahk Ulmana f., „bauru walodu“ nolizis us plaukta, „also, kas ta rafſta, fa ſauta runā un domā, ari kas preesk ſkolas ta rafſta, tas rafſta „behriņiſki.“ Tas efot attihſtibas eenaidneeks, tadehk fa tas neſtrahdajot lihdsi pee Latweeschu walodas un ſautas gara iſpoſiſchanas, fa tee, kas til dauds no tautibas gara runojot.

Ar ſchō ſpehzi go teikumu U. f. nobeids ſawu Jeremijas-djeſchmu par walodas un ſautas-gara nodomato iſdeldeschanu un uſſahk ſeelu garu grehku-ſuhbſibu par paſchas ſautas ſamaitachanu zaur „Jaunlatweeschu“ literaturu. Ar originaleem ta ne-efot bagataka palikū, bes ween ar pahrli teatra-lugahm, kas ari ihſtas patiſchanas ne-attrodot; waloda tanis efot neſaprotama. Tikai awischtu rafſtus un ſirikas djeſchmu Ulmana f. wehl tura wehrtus eewehroſchanai, fa redſeim wiſwairak gan tapebz, fa wiſch pee labas teesas tikai tadehk ſawu ſwehto meeru trauejies un no puhelejees gar „bauru-ſautas“ literaturu. Ir wiſch ſawō ſihdschinigō ſpreedumis jau tahlak gahjis, ne fa rafſtneezibas peelabjiba atlauj, tad wiſch pret Latweeschu laikraſteem — diwus wiſch no teem atſchir fa awis no ahscheem — iſkrata wiſus ruhtumus, fa ween ſlima ſchults war iſtumt. Tee til neſot „ihpaſchi zenteenu (tendenzijs) un ſtrihdu rafſtus, kas tikai awischtu ſaſitajem ſaprotami“) un nolemti publikai, fa grib uſaudſinat ſinamā garā un prahtha.“ Teeschain, Latweeschu walodā wehl naw tahn uſgnu ſamaiſchanas-wahrdu, ar ko zeenings baſnizkungs tē muhsu nelaimigos laikraſtus meelo, tadehk no weſela puku-ſauka iſnemſim tikai tahn ſkafatikas magones. „Jaunlatweeschu“ laikraſti efot netihra (unlauter) literatura, kas ſaprotot pahrgroſiſchanas un makaru mahkiſlu (die Kunſt des Machens) un premeeka eemeſlus ne-eewehrodami tam uſkraujot nedomas domas, ihſi ſakot, tee efot uſauguſchi partijas melis un ar tahdeem netihreem lihdselkeem ſalpojot ſawas partijas noluheleem. Efot gan ari wihi, kas protot ko ſaba rafſtit, bet tee to negribot; netaisni wihi atſauzotees us mihlestibu pret awischtu darbu, trokni zeldami tikai pehz ſlawas wihi kahrojot, fa wiſem ſau ſahdi ſapneedſot tee, kuru ſmähdechanu wiſem wairak goda eeneſtu. It ihpaſchi „ſobgal-literatūra“ Ulmana f. nepatiſki; wiſch to noſauz par „kladderadatsch-nachäfferei“ un leesina, fa ſchi bresimigā literatūra wiſu trauejot, wiſu nopeot, kas ſautai lihds ſchim wehl bijiſi ſwehts, un teeschain ne fa laba wiſa newaroſ ſa weetā dot. Sameem „draugeem“ paſtauſidams wiſch tē ſawā **5. peesihmejums** wehl uſdod magritschahm:

„Es newaru noturetees, ſcheitan it ihpaſchi us to beſtaunigo iſgnumu ta „ſobu gala“ tahn ſuhru awiſes „Baltijas ſemkopis“ ne-aiſrahdijs, kurā tas redaktors wiſu ſawu ſchulti iſgahjs**) pahr to ſkolotaju-komiferenzi, tadehk fa wiſch fa ne-aizinats elauſejot no tahn ir ſluwiſ ſrajdits. Tas ſikis (coup), tajm wadonim tahn ſkonferenzes likt runat ſaſch ſahrojot, ir tahda beſprahīga ſuliu plehſchanu, fa pa wiſam wiſi ſawu ſamaiſchanas ſaſitajem ſaprototi ſaprotam.“

*) Waj tad Ulmana f. grib ſai Latw. laikraſti neſot tahn ſafot, to bes ſamaiſchanas ſaprot?

**) Kā redſams, mums abeem ar baſnizlungu Ulmani ir ſchults.

„Tas redaktors.“

tai farifaturai ta „Zwifauera,”“ tam schihdu Zbigam Moses eeksjah
tahs mutes lifta teef.”*)

„Zil dauds mini (nu, tee redaktori un rakstneeli to „Jaunlatweeschu“ awischi) jau pastrahdajuschi?“ jautā iissamisīs Ulmaņa ļ. un tad pats atkal atbild, ka newarot ihsti finat, zil dauds wahjino, kas smiekušu bībīstahs, mini sawā pamadā nehmūjchi, zil dauds godkāhrigo mini sa-trazinajuschi, zil dauds nopeetno eegrubhduschi iissamīchanā. Bet to finot it viši, ka tāhdi launi darbi alašč jo projam launu dsemde, pateesības prahtu aproķ, eekaitīnā un netaisnū eenihdeschanu kurina. Wehl leelaka līga ejot ta, ka tee labakē atraujoties no rakstīšanas, bībdamees ka wineem ne-ustīzehs, ka mini sawas balsis welti pozels — „ach ja, is wehl dauds ziteem eemesleem!“ — Tāhs zitas awīses tā nobehterejīs, winsch apkampi diwi ustīzīgas un taisnas dwehseles: wezo „Latweeschu awīsi“ un jauno „Tautas beedri“ („Pastneeks“ laikam waj pa tāhlu, waj tur aisklibojis). Ni tu Tawu „mihlestibas-fmilfsteſchanu“ („Liebesgewinzel“)! Pirms U. ļ. „Tautas beedri“ norāhj, ka tas naw sapratis wairak abonētu ceguhtees — bet pee tam tatschu tāhs zitas awīses ejot wainigas, jo tāhs tos laudis jau pa dauds eeradīnajuschas ar tāhdu gahrīchigi-sīhwu baribu (pikante Speise) —, pēcīhme tad, ka nabaga „Tautas beedri“ dehwejot par „bašnīzlungu awīsi“, bet wehl ejot ari Latweeschu, kas to netura ne par tāhdu nelaimi, un tad raksta sawu **6. pēcīhmejuunu**, kurā winsch sawu pahrmetumu „Tautas beedrim“ nem atpakal, jo no wairak pusehn (laikam atkal jau wina „draugi“) winam stāhītīs, ka tas nu labojees. U. ļ. zer, ka „Tautas beedris“, kas it vareiši protot nomehrīt, kas tautai wajadīsigs, kas nē, jo wairak hahīshot isplatītees, jo tāhs „Kuhru „Latweeschu awīses“ no Widsemes gandrihs pa wišam ejot israibītas; tāhs finams ari iā protot nomehrīt un ejot sawu wezo, taisno zelu lā jau pa wezam, un nēstātotees nedī us labo, nedī us freiso pusi. Tā tad U. ļ. tos preeks, ka jele diwi taisnee ir iſglābti no tāhs ja-maiļaschanas tāhs Sodomas un Gomorras. Kad tik kājs ne-atšķatahs atpakal!

It kā par brihnumu U. F. astahij sawu pirmo programu un aiseni wehl ari originala stahstas un pa wisam originala=rakstis.

neezibū (pee tāhs wiñsch ne rehkinot wiñ „eemigusčas awiñes „Darbs““ supersoffatu eksperimentus un teem lihdsigus dabas-ſiniſkus ehrmuñ“), bet to pa wiñam gandriñ ne-efot, tadeht wiñsch tikai eewehrofshot tulkojumu plascho lauku, is kureem Latweeschu literatura pastahw, jo tee originali efot tikai pakaldariti raschōjumi. Scho nodalu mehs wareñim ihſati nemt. Ulmana ī. spreediumi té ſkan tà: „Tulkotaji pahrzel wiñai ſlikti un aismirñ rafſtneeka wahrda minet; wiñi darbi ir kā prastahm rokahm nokehſita ſmalka leeta, kā 20 reif zaur fehna pirkſteem willks tauriñsch, kā nomasgatas eljas-krahju bilden; wiñi (tagadejee tulkotaji) nañ zeenigi, Jurim Allunanam kurpju ſilfnas atraifit. Tee ir greift nostahjuñschahs partijas lahsti, ka wiñi žilwelus dara allus un furlus pret paſchu wainahm, pret latru ſmahdedamu, pamahzidamu balsu no ahrypuses. Paſchu ſapnota pilniba nosoda ari ihſti apdahwinatos us neeku, tos maſaf aplahwinatas us wehl ſliktaku leetu raschōchanu. Tadehl ka ar waru grib literaturu radit, kur tauta us tam wehl nañ pilniga; ka grib daudſ rafſtit, beſ ka daudſ buhtu laſiujſchi un mahzijufchees; ka grib pahtulfot un nefaprot ſwefchās walodas garu — taš ir, kas tahdus darbus padara ſliktus.“ Wehl it ihpachī wiñsch peſihmē, ka Latweeschu tulkotaji tikai tos wiñsederigakos ſtahtus Wahzu walodā ijmeklejot, gribedami peerahdit, zil ſliktia Wahzu literatura. Wiñsch nerunajot no tizibas-grahmatahm: bañniklundi tāhs jau deesgan apgahdajuñchi un Latweeschi efot tiziga tauta, un apgahdataji it labi ſinot, ka tahdas grahmatas wehl arweenu eet wiñlabaki. Tad wiñsch ſaka: „žilweluk behrni wiñur bauda mihtaki ſaldū giſti, ne kā weſeligu maiñ. Ta ari ſchihs (no Wahzu walodas tulkotās) grahmatas teek laſitas un laſitajus eekarfedamas ſawu ſkahdigo darboſchanos dſen lihds newainigas tautas

firdei un to padara
par neweseligiglehwu.
Hoſmana gekigos
behrnuſtahtinus, la-
ſenderu-noweles, dſilli-
netilligus dſelſszelu
romanus, fo fatrſ iſ-
glihtots Wahz̄u laſi-
tajſ ar ihgnunu almet
— wiſu, fur rafſits
pret autoriteti*), tiziſbu
un labeem titumeem
un ſas fahrigu zilmeku
kudina, wiſu to pahr-
tulko, preeſch tam
iſdomā jaunu walobn,
tas lai ness tautā
jaunu iſglihtibū, de-
dſinadamas domas.“

10. un **11.** pēsīh-
mejumā wehl Ļapas
M. f. sevišķu godu
parahbījis (L. M.
esot ari pahrzehlis
„Benedijas asin-
fahjas!”) un galā pee-
minejis, ka preešī
Latw. teatra esot i-
mekleta tikai weegla
preze, kuru pahrstrah-

dajot_it ihpaschi us to teekot luukots, ka wiſu, kas wahziſke, iſſobotu, wiſu autoriteti nowilktu dublōs, un wiſu, kas latwiſki, uſſlawetu un uſteiktu, jebſchu Latweeschi jau pehz dabas-likumeem bes Wahzu domahm, walodas, jokeen, tikumeem un kulturas newarot iſtlt, — ta wehl patreezis, Ulmana f. ſahl tragiski dellameeret un iſſauzahs:

"Waj tahdas literatūras augli jau neparahdahs tautā? Atdareet tilai azis, iu h̄s, kas juhs pateest to labo gribat, kas juhs fewi eſat Lahwuschees mahnīties no tulſcheem wahrdeem un Lahwuschees ſemi west pee pawadas, apſulboti no ſapnotas patſtahwibas un no doſchanahs uſ preefſchu, kas tikai iſleekahs ar ſibena ahtrumu eijot uſ preefſchu, — un juhs atſihheet, fa pahrwitets jeblums (übertünchte Roheit) nawwiſ mahziba un fa tas zelſch, kuru ſchi Latweeſchu literatūra eet, tikpat Latweeſchu walodu fa ari Latweeſchu tantu aifwed uſ beſdibena mala." Wehl peeminejis, fa tatschu wehl eſot weens godam minams Latv. rafſmeeks, nelaika Liewenthalſ, kas Reutera "Stromtidu" pahtul-kojis, un fa ari daschas labas ſkolas-grammatas eſot, Ulmana Leejauzabs:

"Es esmu nobeidsis sawu aprakstu. Es esmu lapsenu punduri eedahris un tafs lapsenes nu atreebfees, zil ween waredamas." Bet tahdi duhreeni winam nefahpeshot, fa winsch to jau zitās leetās pereahdijis. Waj winsch pa ašu noteefajis, to israhdishot laits. "Jowisa tagadejā Latweeshu literatura ir laika un partijas darboschanahs behrns. Waj wina ir zilweka lehms jeb ehrms, to — fa es zeru — israhdihs schihs partijas gals."

Mediums.

^{*)} Ar „autoriteti“ saprot tilpat finibū pratejus lä ari līlumīgu waru, teeju.

Beidsot winsch jautā: kā šis behdigās literatūras slahdīgo darbos čhanos tautā waretu apspeest? „Zaur wefelīgas lafičhanas-baribas apgahdačhanu” winsch atbild un iſſlaidro tad, kā deem-schehl tagadejās literatūras raditajiem newarot vis aislegt, wehl turpmak ūchinī laukā strahdat, bet, „paldees mihlam Deewam, wehl mums ir dauds tāhdu, kas muhsu seminarōs un muhsu universitētē tik dauds mahzijuschees, kā tee war iſſeklirt pelawas no kweeschēem un zaur haroteem tekeem tautu war atradinat no drabenu garščas. Pee tam es turos un tizu ari, kā pee mums wehl naw pa wehlu, atgrestees un radit jaunu, wefeligu original-literatūru un tulkojumus, kas Lat-weeschu iħsto labumu un tikumigo tautas garu eeweħro.” Ar jaunahm beedribahm un litererifahm komitejahm to nepanahkshot, bet ja tik wist strahdasħot, kas koo freetnu prot, tad iſpildiċħanai fweħħibas netruħkshot.

Tif tahsu Ulmanu fungs.

Dashadas sinas.

No eekschemes.

It kā pats uelabajs buhtu patapis walam — tik traika un briesmiga ir ta usbrukschana, ko Lugashu basnizkungs Ulmana f. un Rīgas Wahzu awises pret „Jaunlatweescheem“ tagad išrihko. Ulmana f. demunzeere un apgahna, „Rīgasche Zeitung“ pastei- dsahs winu usflawet par ihsto teesneš ar ne-aikaramu waru, „Jaunā Zeitunga f. St. und Land“ — šķi tihrā, newainigā mitene — faweeem lasitajeem no Ulmana f. garās putras iſwahra ſpehzigu eſtraktu jeb foſtu no wiſu leelakahn apwainoſchahnm pret Ulmana f. medijumu, „Zeitung f. St. u. L.“ steidsahs Ulmana f. palihgā, nostahda leel- gabalus pret „Jaunlatweescheem“ un ūchauj kā rihb ween. Zeresim, kā ūhi jaſts ar wiſu wiſadahm warizijahm, iſ wiſu wiſa- dahm halsu - wiſehem buhs „Jaunlatweeschu“ usbruzeju beidſamee preeki neween ūchinī gada, bet uſ wiſeem laikeem, jo nam jaſchaubahs, kā tahda zilwelui rihdishana un waijaſchana, kas lihdsiga pa- ſihstamai jaſtei uſ nabaga Schihdeem daſčas walſis, muhſu ziwilisee- retā ſemē ahratki apnits, ne kā ūchhee ūchsligee usbruzeji ūapno.

Ulmana k. sawus jalks auglus dabos baudit muhsu awises nah-
köschös numuröös — ar „Zeitungu für Stadt u. Land“ munis jau-
schodeen ja-istaijahs. Schi duhshigà brunineeze, fa mums leekahs,
mehl alasch naw mahzijushehs atsicht sawu stahwolli pret ziteem scheejeenes
laikrafsteem, it ihpaschi pret Latweeschu awisehni. Zebshu Latweeschu
walodas neprasdama un tadehl muhschigi laizigi netaisnas finas par
Latv. laikrafsteem nesdama, wina fewi usluhko par scho laikrafstu
usruangu un teesnei. Ja, schini sawu peesarvinatä „uspaschchanas-
amatä“ wina aismirstahs til iahlu, fa wina no reiboschi augsta stah-
wokla, bes jeb kura eemesla, bes jeb kuras us- un peerahdischanas,
Latweeschu laikrafstus fahl lamat un denunzeeret. Lihds ihm mehs
no sawas puves schahdas jehlas negehlibas ejam pazeetushi, gribedami
meeru turet. Tagad, kur winas nekauniba pat beidsamäas peeklahjibas
robechas pahrlahppi, mehs to wairs newaram, nedrihlistam pazeest.
Mums ja-usrahda un japeerahda winas taunee un skahdigee zenteeni,
lai plajchaka publika turpmal waretu noswehrt, kahda wehrte winas
ahftischanan pret „Jaunlatweeschem“ un winu laikrafsteem.

Ulmāna ī. denunzijāju pahrrunadama, wina lihds ar „Rīgas Bīg.” iſſaka ſawu labpatiſchānu pret „Rīgas Lāpu” un tā tad ſchi ir peefkaitita „Latweeſcha awiſehm” un „Tautas-beedrim.” Kas preefſch gada laika ari jele buhtu domajis, ka Sauls ſchodeen buhs starp praweeſcheem! — „Bet kā ſtahw ar teen ziteem Latweeſchu laikrakſteem?” jautā „B. f. St. u. L.” „ar ſcho preſi, ko it iſhti war apſiņmet ar to wahrdu „Jaunlatweeſchu” preſe? Baur to, ka „Rīgas Lāpa” laba, wehl newar wiſ ſpreest, ka tāhū zitahm Latw. awiſehm ari tikai jeb kura wehrte buhtu. — — Waj Ulmanā bahrgee ſpreedumi par Latweeſchu laikraſtu kaufchanahs-ſtikeem (Fechterkniffe) un riħdiſchanahm (Hezereien) ſkaidri un gaiſchi neſiħmejahs uſ Latw. preſes wiſjaunačo behrnu, kas jau no ſawas dīmſchanas ſawu „Balts” blaudams pažeħla, zeldams iħgnunu un nemeeru? Un „Baltijas Semkopis,” ſchis no til launas puſes (berichtigt) paſiħtaħmais laikraſti, kura nepazeesħamahm plofiſchanahm (Exceſſe) gandrihs katrā numurā waiħadsetu uſ pirkſteem luħtot. — Waj abas awiſes ari naw Latw. preſes organi un waj winas gan — tikai jo atklahti un neħaħtriġaki — ne-iſſala leetas, fo baſniżkungs Ulmanis wiſa Latweeſchu literatūrā atrod un fmahdè?“ Latweeſchi ſchelħojotees, ka winus atsumjot un neturot tāhū zitahm tautibahm lihdsigus, bet lai wini to, fo mineem leeds, eemantojot zaur kreetnū strahdaſchanu un konkurenzi, lai wini ſawā starpā uſrahdot wihrus, kas ſpehj strahdat un ir uſtiżami, tad mini paſchi ar ſawu ſpehku panahlħiſhot weenlihdsigas teesibas ſadħiħwē, wina, minetā Wahzu awiſe, ejot daudsreis Latweeſchus aifſtahwejuſi, bet daudsreis wina ari weħlejuſehs, ka Latweeſcheem buhtu ziti wadoni, ziti laikraſti.

Sawu lafitaju wahrda mehs ſchai Wahzu awisei loti pateikumees par tahdu laipnu aifstahwefchanu, ja mehs nesinatu un ja wina pate

ne-israhbitu, fa wina tikai tadehk reisahmi til jaukus wahrdus par brihwibu un weenlihdsibu sadishwē runā, lai wina isdewigā brihdī ar jo leelaku fēlni un swaru Latweesches waretu noteefat un apkehsit. Kad Latweescheem zaur laikraftu reis buhs jazeesch, tad tas buhs „Zeitunga für Stadt und Land.“ To lai Latweeschi eewehehrotu, eelam wini scheem glauneem wahrdeem apnemahs tizet. Awise, lam muhsu sadishwes buhschanas labaki ne kā kurai zitai pasihstamas un kas to mehr muhs til spihtigi pēesobo un joko, lai mehs „zaur strahdaschanu un kreetnu konkurenzi nemot to, ko mums leeds,“ — tahda awise naw muhsu draugs. Zeb waj tas warbuht ir slihzeja draugs, kas fausā weetā us krasta waj laiwā sehededams un smeedamees tam ussauz: „Kerees jele pee saweem mateem un welz fēwi ahra?“ Zeb issalluscham tas, kas pee pilnas blodas sehededams un sobodams us to faka: „kad tew naw maises, tad ehd gahrdū zepeti“? — Waj awise, kas pret taisnibū un pateesibu, pret sawu labako sirds apsinaschanu Latweeschu laikrakstus denunzeerē par rihibitajeem, nemeera zehlejeem un blahwejeem, — waj ta war buht Latweeschu draugs? Ja wina pēsauktu pee wahrda to weetu un rāksu, kur tahdi grehki esot padariti un tos pee rahditu, tad mājakais waretu tizet, fa wina naw Latweeschu enaidneeks. Bet tā wispahrigi denunzeeret! — Us wiſu wiſi mehs ne lā nesaudeſim, kad „Zeitungai für Stadt und Land“ wairs tik alli neustizestim, bet alasch jo wairak „us nageem luhkosim.“ — Winas pēsūmējumi, fa Latweeschi schehlojotees, fa tos „atstumjot“ un neewehehrojot, ja-atsihst par tihreem ſapneem. Nur un kad wini tā schehlojuschees? Kas winus war „atstumt pee malas?“ Mehs domajam, fa newis tee birgeri, ta „labakā ūabeedriba,“ kas muhs „atstumjot,“ ūheit ir tee likumē deweji; bet Walīts waldbā, kas muhs ūadishwes pamatus nodibinajusi. Latweeschi nebuht nelahro ziteem usbahstees; wini negrib ūchelaſtibas no saweem lihdsed ūchotajeem, bet taisnibū un iſtureſchanos pebz likumeem; ar to wineem pilnigi peeteek. Wini grib meerā dſihwot; wini ir iſlihdsinachanos peedahwajuschi neween zaur saweem laikrakstiem, bet zaur wiſu sawu dſihwi. Noschehlojama leeta, fa „Btg. f. St. u. L.,“ kas ūhodeen ūho un rihtu atkal zitu tauri puhsch, ūchadu meerigu dſihwi un dabigu iſlihdsinachanos kawē un traužē. Ne muhsu laikraksti, bet wina ir ta rihibitaja un nemeera zehleja. Wina lihdsinajahs tahdam, kas zitam kneebj leelōs un pats ūauz: „gwalt, gwalt!“ Ne wina ir meerigas dſihwes draugs, nedjs muhsu aifstahwetaja. Bet lai nu „draudſiba“ un „aifstahweschan“ buhtu kur buhdamas, — kas mums jau tagad ar ihgnumu jaatraida, tas ir minetas Wahzu awises wiltigā denunziazija pret „Balsa“ un „Balt. Semkopja“ zenteeneem. Ja wina no ūchis pahrmēšchanas grib atswahinatees, tad wina gan buhs ūaperahda, kad, kur un lā ūhee Latweeschu laikraksti ir „rihdijuschi, naidu un nemeeru zehluschi.“ Ar tukſchahm usbrukſchanahm, ar ūlimas ūchults ūgahſchanu un wispahrigu wehja grahbstiſchanu ūheit nepeeteek. Mehs gan ūnam, fa wina „Balsa“ newar eeredſet tadehk, fa tas modina tautas patriotismu un mihlestibū pret Kreeviju, un „Baltijas Semkopja“ tadehk, la tas laudihm atlakaj daſchu likumu, kas teem toti ūwarigs, bet — kā muhsu buhschanas tagad ūchw — naw un newar buht ūnams; bet waj tad „Btg. f. St. u. L.“ to usdrīhſlāhs dehvet par launu darbu? Waj wina warbuht ūchihst par nepareisu, fa Latweeschi ūpahihstahs ar Kreeviju, muhsu plājcho, dahrgo tehwiju? Waj wina atshihſchanu un iſprashchanu usluhko tikai par sawu ihpahſho priwilegiju, ko Latweeschi nedrihſlāt eemantot?

Schihs Wahzu awises nekauniba ir zehluſehs, pee-augufe un leela tapufe zaur Latw. laikraſtu padewibu un paſemibu. Kad winai alaſch „ui nageem ſtatifees,” winu il reiheſ atgainhahs ar ſajuhtameem lihdſekleem, tad wina atwillſees atpakal ſawā maſſii un beigs denun-zeeret, lauſchu lahtas ſarihidit un tuſſchu trokſni darit.

Peterburga. „Wald. Wehsin.“ iſſludina Keiſarifkaſ Majeſteſe rokraſtu eefſchleetu ministerim, general-adjutantam Timaschewam, zaur furu wina atluhgſchanahs no amata top peenemta, winam pa-teiziba iſſazita par uſzihtigu amata iſpildiſchanu un dahninats I. klafes Vladimira ordens. Tad zaur Keiſara pawehli Timaschews top eezelts par walſtſ-padomes lozelli, un eefſchleetu ministra palihgs Maſarowſ par eefſchleetu minifterijas naagidu madoni.

— Pee goda-meelasta, kas 27. novembri Michaela jahschanas-
skolas ruhmē tapa isrihkota Jurga krustu apdahwinateem lareiweem
par godu, kā „Wald. Wehjn.“ sino, tāhdi 4000 saldatu nehmuschi
dalibū. Swehtki tapuschi pawoditi loti jauki. Ap pulksten weenam
ari pats Augstais Rungs un Reisars atnahzis us svehtkeem lihdī ar
Trona-mantneeku un ziteem augsteem pawadoneem. Reisara Majestete
wehl it ihpaschi pagodinajuse duhjchigos Jurga-brunineekus, winu
weselibai usdserot un wineem īchini svehtku-deenā laimes wehlejot.
Mihkotā Semes-tehwa laimes wehleschanas tapusčas atbildetas ar
bašunigu hurah-sauzeenu. Pehz tam ari Majestetei, Trona-mantneekam
un virskomandantam, leelsirskam Nikolajam issajitas ūršniqas laimes

wehlesħanas, ar skanu hurah-ſauzeenu pawadisħhanu. Meelaſts beidsaſs puli. 2. Walara kareiwi bej malfas eelaisti Alekſandra-, Marija- un Leelajā teatru. Pulksten 5. pehpusdeenas bijuſchi atkal Jurga krusta apdahwinatee wirjsneeki eeluhtti uſ meelaſtu Keiſara ſeemas-pili. Tē Keiſars pirmas weselibas iſſauzis Sanam labakajam draugam, Wahzu keiſaram, fä wezakam Jurga krusta ihpafchneekam un Kreewu armijas waronibas wiſlabakajam paſinejam. Keiſara wahrdi atraduſchi atbalu baſunigā hurah-ſauksħanā, pee kam muſika ſphelejuſe Bruhſchu tautas-himnu. Oträs weselibas iſſauktas Jurga-brunineekeem, fur klaft Keiſars godam minejjis un uſſlavejjis jaunias Kreewu armijas waronib beidsamajā karā.

— Waldibas Wehstnescha ihpaſchā peelikumā ir Wisaugstakais manifestis iſſludinats, kurā stahw, ka Keiſariskai Augſtibai Leelſtſtenei trona-mantineezei 22. nowembri, pulkſten 9 $\frac{1}{2}$ wakarā, peedsimis dehls, Leelſtſtis dabuja to wahrdū Michaels.

— Baku slimiba tē iplatahs beidjamā laikā arweenu jo wairak. „Pet. H.” dod tureenes familijas tehveem padomu, lai wini lihds ar familiju un deenestneekem fewim leek bakaš potet.

— Prekefch zensures waldes isdofchanahm 1879. g. eelkheleetu Ministerija atwehlejuse 190,000 rublu.

Vee **Skrihwera-muischas** dseljszela stanzijas 8. now. ir diwi Schihdi apzeetinati. Teem atnemts balts ūrgs ar rateem, kurds diwi ar semineku drehbēhm pilditi maiši atraſti. Kā domajams, tad ūrgs un leetas ir sagti, tadehl Rigaš brugu-teeſa uſaizina leetu ihpafchneelus, lai peeteizahs lihds ſch. g. 16. dezembrim.

„Aitbilde zeen. W. D. k., us siinojumu „no Alojas.“ Sawā siinojumā „no Alojas“ „Balt. Semk.“ 46. num. Juhs sõleet: „Sadishwe muhsu apgabalā eenem to weenaldoigako weetu. Dašču daščadas, prahha attihstibai par labu deredamas, läri ari zitā siinā faut zil ne zif laba atnesdamas beedribas, teatri, weesibu-wačari vč. pee mums ir ſwescha leeta.“

Uf ūho Jums it laipni atbildu, kā Alojas apgabalā ir diwas dseedašanas beedribas, Ungurpileefchōs weena un Rosenōs otra. Ari teatri un weesibu-wakari mums nām nemaš „swesha leeta.“ Luhdsu, eeskateees Latv. laikraksts, *) tur ūhs atradīseet ūudinajumus par teatrem, weesibu-wakareem un konzerteem, — kuri no augšchā minetahm beedribahm iſrihſoti, — un ari aprakſtus, kahdu patiſchanu mineti iſrihſojumi pee publikas ir atraduſchi. — To Jums, ja gribēja „no Alojas“ ſinot, gan dereja ſinat!

Tahlak Juhs saleet: „Ar skolahm A. apgabalâ slahw deesgan raibi.“ Wispahrigi nemot, war to paſchu no wiſeem Widsemes ap- gabaleem ſazit; tilk pat mahzibū metodes, kā ari ſkolu buhweſhanas ſinā. Par prowi ortografiya ir gandrihs katra ſkolâ ſawada. Un waj to war par ſkolu raibumu ſaukt, kad weenā apgabalâ wiſas ſkolas uſ reiñi nebuhwè?

Tad Juhs sõnoojet: „Ungurpils un Rosenu pagastos žhogad teek zeltas preefsch Lut. tiz. Latweeschu behrneem no muhra 2 kreetus pagasta školas.“

No šchi teizeena jadomā, kā mineti pagasti lihds šchim bes ūlo-
lahm bijuschi; — par ko Jums latrs iš mineteem pagasteem leezinahs,
kā winds jau, preeksch Lut. tiz. Latw. behrneem, wišmasak 20 gadus,
pag. školas pastahw. Abeem pagasteem jau ir pirmas školas ehkas,
wezuma deht, nederigas tapuschas. Brihnumis, kā Juhs Ungurpileeschobs
to wezo školas ehlu ne-eſeet pamanijuschi, kura, labi prahwa ehla,
jaunajai blakus stahw, un kura wehl školu tura, famehr jauno ehku buhwē.

Nepareisi pasinojuschi, ka St—geescheem wehl ne=efot sawas ihpaschas pag. skolas, (kuras wineem ir gan! Lut. tiz. muischhas tuwumā un pareistiz. winu malzitaja-muischha.) Juhs dodeet par wineem schahdu, loti ihſu un bahrgu, spreediumu: „St—geeschös, deemschehl, stahn wehl wifſ pa wezam.“ (?!)

Nesaproto, no kura laika Juhs to „wiss pa wezam” domajeet. Bet zetu, kā uſ ſeen. redakcijas peeprafijumu, ſchini leetā ſkaidrakas finas paſneegſeet. — Ja druzzin ar Jums grib jokot, tad Juhsu bahrgo ſpreedumu ar to ween apgahſch, kād norahda, kā St—geeschös „pa wezam” tahds foreſpondents nebija, tahds Juhs, ſeen. W. D. f., tagad tur eſeet! T. Kalninf.

E. Rainisch

No Jumurdas. Jumurda ir labi paprahwa muischa, Zehfū aprinkli, Chrglu bājnizas-draudse, un peeder son Tranje leelungam. Jumurdas walsis lihdīnajahs sawai leelakojai kaiminu-walstei, W. Peebalgai, zaur saweem dauds esereem; teem pascheem W. P. haimnekeem, kuri W. P. eserōs sveijo, ir ari sveijoschana Jumurdas eserōs isnomota; — pee weena no scheem esereem, jaukā eeleiā, ari pati J. muischa atrodahs; — bet wina atlal schkirahs no W. P. walsis zaur sawu mescha-bagatibu, kuru W. P. walsti loti mas iraid. Kad kahdus gadus atpakał dauds Widsemneeku, scheijenes „saltumu“ iszeest nejau-dadami, us filtajahm semehm projam dewahs, tad ari labs pulks to wiſu-turizako Jumurdas haimneeku us Zeifku pee Aſowas juhras aif-dewahs, kur wineem wis fliftaki neklahjotees, ne kā mahjā palikuscheem saltuma-zeetejem. Zebſchu J. walsi lihds schim gandrihs ne kahdas ſkolas nebija, tad tomehr „mihlee“ Jumurdeeschī naw attihſlibā ziteem pakalā palikuſchi, jo ſcho truhkumu iſpildija Chrglu draudſes-ſkola, kura ſem tagadejā pagasta-ſkolotaja, ſeminara direktora (?), Tehrauda ē., wadiſhanas ilgalu laiku ſeedeja — ſchim brihſham teiz winu gluſchi panikuſchu — un wehlač W. P. draudſes- un zitas ſkolas. Schim truhkumam nu ir pa datai iſlihdehts, jo pehz daudſgadigeem ſtrihdi-neem, kura weetā ſkolu buhwet; — tamehr weena partija winu tuwu pee froga un teefas-mahjas gribuja, tamehr otrā winu tahtu noſt no ſchihm „kulturas-weetahm“ wehlejahs, lihds pehdigi ſkolu-wirſwaldiba ſtrihdi iſſchikhra pehz otrās partijas gribeschanas, par jo leelu nepatiſchanu paſcham pagasta-wezim, kurtch ſobus ſakodis gribuja jauno ſkolu frogus un teefas-mahjas tuwumā iſkarot — pehz daudſgadigahm teefaschanahm ſchi jaunā ſkola nu ir gada-laika uſbuhweta un teefcham jaukā weetā atrodahs: maſa tahtumā no leelzela, bet tatiſchu zaur behrſu-birſtinu no wina ſchirkita; gan no koka buhweta, bet sawu teizamu eetaiku un leeluma pehz weena no wiſu-ſtaſtaſahm un ruhmiſakajahm pagasta-ſkolahm war buht wiſā Widsemē. — Eeſwehſtſchanas notila 30. oktober, pulks. $\frac{1}{2}12$ ſahkot. Pee pirmā ragawu-zela bija ari loti ſeels eeſwehſtſchanas-dalibneeku pulks no tuveenies un tahleenes kopā ſaradees, un eeſwehſtſchanas zeremonija bija it patihkama: wiſas trihs kora-dſeeſmas, kuras, ſem Jumurdeeschū jaunā ſkolotaja P. Behrfina ē. wadiſhanas, Jumurdeeschū jaunais Dſeedataju koris pa runu ſtarpham d ſeedaja, tika it labi dſeedatas un wiſas 4 runas pluhda iſ wiſru mutehm un ſirdihm. Kad dſeedataju koris bija sawu pirmo dſeeſmu dſeedajis un no wiſeem kopā pahris pantinu iſ dſeeſmu grahmataſ noſkandinati, tad Chrglu draudſes mahzitajs garaku eeſwehſtſchanas runu runaja un Deewa luhgumu notureja; tad runaja kā weesi: Wez-Peebalgas dr. mahzitajs un tagadejs Zehfū aprinka garigais ſkolu pahr-luks, R. Gulek, tad A. Nathminders, W. P. ſirmais ſkolu-tehws; kas ſho zeeniſamo ſirngalwi runajam dſirdejis, tam gribot negribot jalerezina, ka winā ſewiſchls gara-ſpehks peemahjo; tad runaja W. P. dr.-ſkolas augſtakas jeb I. klases ſkolotajs uſ „mihlo Jumurdeeschū“ tehweem, mahtehm un behrneem, kā teem buhſhot ſawam jaunajam ſkolotajam pretim janahk, norahdidams uſ ſho winu jauno ſkolotaju to teikumu „kas miheſtibū ſehj, tas miheſtibū plauj“ un iſſazija galā ſchim ſawam darba-beedrim ſirñigu laimes-wehleſhanu jaunā weetā, ſawā un wina bijuſchu ſkolneeku wahrdā Wez-Peebalgas draudſes-ſkola, kura tas lihds pagahjuſchu puſgada beigahm ſtrahdajis. Žeremoniju nobeidſa kahdi wahdi no draudſes-mahzitaja puſes. Tā nu wiſas laiks lihds pulks. 3. pehz puſdeenās pagahja it nemanot; bet nemanot ari pagahja tas laiks pehz tam, daschu klaweeru muſikas gabalu kluſotees, kuru jaunais ſkolotajs mums ſkolas-eeſwehſtſchanas dalibneekem, — ir aktiweem ir paſiweem — paſneedſa, no ſawa palihga wijolehm pa-wadits un daschu tautas-dſeeſminu jauki ſkandinam dſirdot; un kad jau nafts-tumſchums halto ſneega-deki apklahja, ari tad wehl gruhti nažzahs no ſchihs weetinas ſchirktees. Beidſot newaru nozeſtees, sawu patei-zibu iſſazit teem tehweem, kas J. jaunajā kori lihds dſeed: teefcham, kur miheſta or ſeetu meengiohs, tur ſoſkaug or' atrodahs“. Bojohrs

No Ahdascheem mums fino, ka tureenes skolotajs israhdotees par leelu pretineeku dseedataju un zitahm sanahkschanahm. Ta winsch reis us fahda godiga isrihkojuma dalibneekeem ari fazijis: „Juhs wift esat turbas.“ Pret skoleneem winsch ne-isturotees labaki, un Ahdaschu skola esot tihri parasta leeta, ka masinos neschehligi laujot. Ta reis kahds puika, kas ne-isprafjees isgahjis ahrä, kluwis plikets un neschehligi pee mateemi plehtis. Buhtu loti wehlejams, ka peederoscha

ſkolas-walde iſmelletu, waj tas teesa, jeb tikai parunas, un, ja teesa, par to gahdatu, ka tahda neprahтиga audſinachanas-metode teek atmesta.

Kurjeme. Augstais Kungs un Keifars ir dahwinajis sudraba medaļas par nopolneem ar usrafstu „par uſtizibū,” kas nefajamas pēc Sw. Stanislawa bantes, ſchahdeem pagasta = wezakeem: Leel = Gęzawas — Jurim Seetinam, Salas = muisħas — Kristopam Hoſmanim, Sarnates — Peterim Bratšinam, un Krons = Wirzawas ſkolotajam Jahnim Weinbergim un Wez = Platones pagasta = teesas ſkrihwerim Andrejam Alenam.

— Par klaju notaru (notarius publicus) Talses ir apstiprinats
gub. sekr. W. Kronberg'a l. — Schihs leetas deht muums no muhsu
Talhu korespondenta eesuhtitas plaschakas sinas. Tals nahkofschā numurā.

— Saratovas mahzitajs, Ratterfelda f. „L. A.“ kahdu rakstu peesuhtidams taijā peemin, ta tureenes kara-lasaretē 14. julijā nomiris saldats Jahnis Musinsch, Kursemneefs, is Kuldigas aprinka, un 17. julijā no mahzitaja us beidsamo dušu pawabits.

Bauska. Tureenes aprinķa teļas asejors barons Funk's ir u
pašča Luhgschanu no amata atlaists.

No Tirsas draudses. Ja Tu, zeen, lasitais, kahdureis es
brauzis gar Tirses pilsmuischu, tad ari gan buhſi eeraudsijis muhsu
draudses basnizu, netahſt no Tirses upes, us jauka falna, ar koplahm
apſehm apouguſchu. Basnizas preefchā ir lihku-pagrabs. Kā teiz
weena dala no basnizas us kapſehtas efot buhweta. Lihds ſchim laikam
basnizas laudis bija paraduschi ſawus ſirgus us minetās kapſehtas pee-
braukt. Zeen, draudſes preefchneekli to par nekahrtibū eeraudsidami,
bija nolehmuschi minetai kapſehtai likt fehtu aptaisit, par aiffargaschanu,
lai ſirgus us kapſeem nebrauktu. Waj nebijo eespehjams ar wahrdeem
aifleedſot to paſchu panahlt? Draudſe peeweda ſehtas lokus un aptaisija
prastu koka fehtu no apaleem koleem ap basnizu, un wezā kapſehta tila
atſtahta kā bijuſi. Tē nu ir ta rehta, kas wiſai draudſei ſahp. Muhsu
mihkai basnizai, muhsu no wiſeem zeenitam Deewa-namam ir ſirg-aploka
fehta aptaisita. Preefch ſam un ar kahdu noluhku? Par gresnumu
teefchahm nē! Tad buhtu tāk jel weens kahbreis azis uſmetis us zitahm
basnizahm, par peem. us Gulbenes, Smiltenes zc., kur glihtas ſehtas
aptaisitas. Tirsas draudſes behrni ne ſad naw kuhtri bijuſchi, preefch
labdarigeem mehrkeem ſawas artawas upuret un ari nebuhtu leeguschees
preefch ſawas basnizas puſchkoſhanas to paſchu darit, ja tas buhtu
waijadſias un prafhts.

Nedalzijas pēsīhmejums. Mums leelahs, ka bāsnīzas valde pareisi darijuši, kāpsehtu glahbdama no sīrgu un ratu mīhdischanas un braukschanas. No zitas pušes mums jau agraki sinots, ka mahzitaja daudskārtīgē luhgumi, lai uſ kāpsehtu nebrauz, eſot palikuschi besfeknes. — Ja draudē teescham wehlahs jaufaku ſchogu, tad waijadsetu fahlt naudu fraht un warbuht jau pehz pahris gadeem waretu ūsttu ſchogu zelt. Ar to tad wīſas gaudas buhtu nobeigtas.

Swenigrode (Massawas gub.) pehz lahdas stingras pawehles nedrihks pehz pulks. 10. neweens seewischks pa eelahm staigat.

Karkowā iżżejhluſħeſs 9. now. studentu nemeeri. „Prawda” ſinu, ka preekſħlaſiſħanas ir ſleħgtas un pret dalib nekeem iſmel leſħana uſſahka.

Nikolajewâ plosotees baku ſlimiba.

Ismaila. Kahds laupitaju wirsneeks Grojefko ir nesen no po-
lizejas apzeetinats. „Od. Westn.” sino, ka Grojefko ismellešchanas
teešnešim atbildejis: „Ne es ešmu kahds laupitajs, ne ari kahds laun-
daris, bet tamehr waj nu es tapšchu noteefsats, jeb uš Sibiriju aissuhtits.
Kamehr es brihw̄s biju un darbojos, tamehr Besarabijai naw neweenan
flepkawiba notikuse. Es ešmu arweenu sawu beedru nezilwezigu isture-
šchanos apstrahpejis. Es ešmu bes waras darbeem, ar laipnibu laudim
mantu nonehmis, wiswairak muischu ihpaſchnekeem un tirgotajeem.
Es to ešmu kaiji darijis un man bija teesiba, jo es walbiju Besarabijas
Rumenijā un firsis Kahrslis (Rumenijas firsis) Rumenijā wiinpūjs
Prutes. Es ešmu bes eemeſla apzeetinats, jo es sawu laupitaju baru
iſgaſināju un biju nodomajis eet uš Dobrudžhu, kas man Besarabijas
weetā nodota.

Irkutſka. Sibirijs mehris pee tureenes ſirgu ihpaſchnekeem ſoti leelu ſkahdi padarijis. Schi fehrga ir ari us zilwekeem pahrnesta ta fa qandrihs 700 werstes taħla apqabalā, lauki nemas naw apſtrahdati.

Politikas vahrfats.

G. M. Jelgavā, 3. bez. „Wald. Wehstn. fino, ka Kreevijas eekskleetu Ministeris, generalis Timashews us sawu luhgumi ne- weselibas deht no amata atlaists. Keihars winu loti pagobinajis un issazijis Sawu sirsniigako pateizibu. — Kā parunā, tad wina weetā nahēshot grafs Peters Schuwalows, kas ari Keihara konzlejas III. nodalas waldibu usnemēshot. — Starp Wahziju un Kreeviju ir no- flegts jauns libgums par telegramu zenaīm. No jauna gada maksahs telegrams us Wahziju par katru wahrdu 10 kap. un bej tam tā saukto pamata-zenu 13 kap. par depeschi.

Tas jautajums, waj Afganistanas-Angļu strihdu dehk ari Kreewija kluhs eewilkta strihdōs ar Angliju? gan satram uſtizigam pawalstneekam gul gruhti us ſtri. Lihds ſchim tas wehl tā ſakot bija noſlehpums, tagad gandrihs droſchi war ſazit, fa Kreewija no tāhdas eewilfchanas kluhs paſargata. Jo Bikenſtihds, Angļu ministeru preefchneeks, 29. novembrī parlamentā ir iſſazijis garakā runā, fa Kreewija Afijā, pat ari famehr Eiropā ar winu un Angliju karſch gandrihs bija nenowehrſchams, alasch eſot pareiſi iſturejuſehs. Kad Anglija atſinuſi, fa ſchis karſch nowehrſts, tad wina Afijas dehk ar Kreewijas waldbu farumajuehs, un draudſigakas, ahtrakas un ſtaidralas atbildes newarot paghret, fa Kreewija us wiſeem jautajumeeem dewuſe. — Ar emiru Schir-Aliju Anglija uſſahluſe karu newis robeschu, bet tadehk fa emirs nau paſtauſijis winas wehleſchanai, lai Kabulā uſnem Angļu ſuhtni, — Pa tam, fa jau iſg. ned. ſinots, emirs atbildejis, fa winſch tahdu ſuhtni labprah tūnemot, bet ne ar tik dauds pawadoneem, kas tureenes eedſhwotajus iſbeedejot un us pretoschanos ſatrajinot. Bes tam winſch uſrahda, fa Angli gan wahrdōs, bet ne alasch darbōs winam ſawu draudſibu israhdiuſchi, un nesen wehl gahjuſchi us wina dehla Jakuba Rahna puji, kas pret winu, ſawu tehwu, fazhelees. — Tā tad gandrihs war zeret, fa „Afganistanas“ karſch nobeigfees ar ahtraku iſlihgumu, ne fa eepreelſch domaja, jo pehz ſchihs emira atbildes — fa iſ Londones ſino — Angļu ministerija Indijas wiſe-lehninam laiduſe pawehli, lai wina pulki Afganeescheem wairs ne-uſbruht, bet lai tikai atturahs, kad tee uſbruktu. — Jaunakos ſinas ſtabsta, fa dauds Afganistanas eedſhwotaju emira aizinaſchanai us karu nepaklaufot, bet peebedrojotees Angleem, ja, weens ofizeeris atnahjis ſcho lehgeri un uſaizinajis tos, tuhdak dotees us galwas pilſehtu Kabulu, lai Schir-Alija weetā waretu eezelt zitu waldbu. Ja ſchihs ſinas ari tikai pa dalai taifnas, tad lehti protams, fa emirs ahtri jo ahtri mellehs meeru. — Angļu parlamentā labs pulks ir pret ſcho karu, tomehr balsu wairakums, jebſchu to ari nemihledams, waldbu pabalsta, jo „Kreeweem un Angleem Afganistanā ne-eſot ruhmes, tadehk Analiiai tur jauvatur wirſrola.“

Konstantinopolis ir bijuse ministeru mainischanas. Ne ar wiseem jauneem ministereem zitas waldbas ir ihsti meerā. Jaunais leelwesirs, Kerims paſchā, apfolijis atkal no jauna weenlihdsibu wiseem eedfishwotajeem, bet tas jau finams, kahda wehrte tāhdahm Turku waldbas folischanahm. — Nesen ir peenahkta leeliska faswehrinashanahs pret sultani, kas tur leelu satrīzinaschanu pādara. Dauds augstmanu ūnemiti. — Suleimanis paſchā, kas nobeigtā karā reiš bija wirskomandants, ir no kara-teeſas paſemots prasta saldata kahetā un noteefats uſ 15 gadu ilgu zeetumu. — Neufu paſchā ari aizinaſchot preekſch kara-teeſas. Ko wiſs tas lihds! — Ar robeschu iſlihdsinashanu pehz Berlines ſpreeduma ari nebuht ne-eet uſ preekſchu — alasč jauni ſchkerſchli. — Angli grib un grib Aſijas Turkos eewest jau ūnemietas reformas, bet sultans aifbildinajees ka naudas naw, uſ ko Angli apfolijschees par 20 milj. galwot, bet par to atkal lai Turks winam donot diwi kara-oſtas. — Italijsā wiſi ministeri eesneeguſchi luhgumu, lai atlaſch no amata, tadehlt ka parlaments ar winu darbeem naw meerā. — Nesen wehl, waj kehninsch peenems. — Wahzijā, Brūhſchu ſandtagā, fahk pahrrunat, ka ar ſozialiſtu waijashanu un apſpeechanu pa dauds tāhlu ejot. Ir tas eſot knapi attaisnojamſ, ka Berline padota ſem kara-lilumeem. — Ari daschas Kreewu awiſes iſſalahs, ka Wahzijas walſiswaldiba diwi grehzineku dehlt, tas uſ keiſaru ſchahuſchi, ūnaw galwas pilſehtai uſleekot tāhdas gruhtibas, un to-mehr ta alasč eſot tik uſtiziga un patriotiſka. — Austrījā no jauna ne kas naw notizijs, wehl arweenu tur ruhgšt wezahs eekſchigās rihweschanahs.

